

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 05 października 2017 r.

Sąd Rejonowy w Kętrzynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Łukasz Rybus

Protokolant st. sekr. sąd. Beata Bukiejko

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 03 października 2017 r. w K.

sprawy z powództwa B. R.

przeciwko (...) S.A. w W.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda B. R. kwotę 40.000 (czterdzieści tysięcy) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 07 października 2016 r. do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4.170,20 (cztery tysiące sto siedemdziesiąt 20/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym 26.05.2017 r. powód B. R. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego (...) S.A. w W. 50.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 28.08.2016 r. do dnia zapłaty, oraz o zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał, iż dochodzona kwota stanowić ma zadośćuczynienie za śmierć jego ojca S. R., do której doszło 30.12.2004 r. w następstwie wypadku komunikacyjnego. Kierujący pojazdem, którego pasażerem był ojciec powoda, będąc w stanie upojenia alkoholowego i nie posiadając odpowiednich uprawnień do kierowania pojazdem, naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że prowadząc z nadmierną prędkością niesprawny technicznie pojazd na prostym odcinku drogi nie dostosował taktyki jazdy do warunków panujących na drodze i zjechał na pobocze, uderzając w drzewo. Śledztwo umorzono z uwagi na śmierć podejrzanego. Pojazd, którym kierował sprawca zdarzenia, był ubezpieczony w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych u pozwanego. Jako podstawę prawną swojego żądania powód wskazał art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc, argumentując, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje zadośćuczynienie za doznaną krzywdę. Wyjaśnił, że ugoda pozasądowa, którą w jego imieniu zawarła z pozwanym jego matka, dotyczyła jedynie roszczenia o odszkodowanie, a nadto była ona nieważna, albowiem została zawarta przez jego przedstawiciela ustawowego bez zgody sądu rodzinnego.

Pozwany (...) S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu nie kwestionował wprawdzie swojej odpowiedzialności gwarancyjnej za skutki przedmiotowego zdarzenia, podniósł jednak zarzut przedawnienia roszczenia oraz to, że pomiędzy stronami została zawarta ugoda z 06.12.2005 r., w której przedstawiciel ustawy małoletniego wówczas powoda uznał wszelkie roszczenia z tytułu szkody powstałej w następstwie śmierci S. R. za

zaspokojone w całości i zrzekł się dochodzenia z tego tytułu dalszych roszczeń. Argumentował nadto, że dochodzone przez powoda roszczenie jest zbyt wygórowane i nieadekwatne do odniesionej przez niego krzywdy. Wywodził również, że zasadnym jest przyjęcie przyczynienia się poszkodowanego w wysokości co najmniej 50%, skoro bezpośrednią przyczyną zaistniałego wypadku była nadmierna prędkość pojazdu, nie dostosowana do panujących warunków drogowych i atmosferycznych, a także stan upojenia alkoholowego kierującego pojazdem (2,6‰ alkoholu we krwi) oraz to, że nie posiadał on uprawnień do kierowania tego typu pojazdów.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

30.12.2004 r. doszło do wypadku komunikacyjnego, w wyniku którego śmierć poniósł ojciec powoda S. R.. Kierujący pojazdem J. W. był w stanie upojenia alkoholowego (2,6‰ alkoholu we krwi), podobnie jak podróżujący z nim ojciec powoda (3,6‰ alkoholu we krwi). Bezpośrednią przyczyną wypadku była nadmierna prędkość pojazdu, nie dostosowana do warunków drogowych i atmosferycznych, a także stan upojenia alkoholowego kierującego pojazdem oraz to, że nie posiadał on uprawnień do kierowania tego typu pojazdów.

(dowód: akta śledztwa Prokuratury Rejonowej w B. w sprawie (...) – protokół oględzin miejsca wypadku – k.5-9, wyniki badania krwi – k.49, k.52, opinia techniczna – k.58-60, protokół sekcji zwłok – k.74-78, postanowienie o umorzeniu śledztwa – k.90-91)

Pojazd, którym poruszał się sprawca wypadku, był ubezpieczony w zakresie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w (...) S.A. w W..

(dowód: bezsporne)

W dniu wypadku B. R. miał 15 lat. Z ojcem miał dobre relacje, podobnie jak jego starszy brat i młodsza siostra. Ojciec powoda pełnił czynną rolę w życiu swych dzieci, pomagał im w obowiązkach szkolnych, spędzał z nimi wspólnie wolny czas wyjeżdżając na biwaki lub nad jezioro. Pracował dorywczo jako robotnik budowlany. O wypadku i śmierci ojca powód dowiedział się od matki, był zszokowany. Bezpośrednio po wypadku przyjmował leki uspokajające przepisane przez lekarza wszystkim dzieciom zmarłego na prośbę ich matki. Powód i jego rodzeństwo przez ok. 1,5 miesiąca nie uczęszczali do szkoły z uwagi na zły stan psychiczny. Najtrudniejszy okres żałoby po śmierci ojca trwał u powoda ok. 3 miesiące, cały zaś okres żałoby ok. 1 roku. Po śmierci ojca powód stał się bardziej agresywny, w 3 klasie szkoły zawodowej w wieku 17 lat przerwał naukę i poszedł do pracy z uwagi na trudną sytuację materialną rodziny. Powód nie leczył się psychiatrycznie, ma dwoje rodzeństwa, z którym pozostaje w dobrych i bliskich relacjach, założył rodzinę i posiada córkę.

(dowód; zeznania M. R. – k. 163; zeznania T. R. – k. 166; zeznania B. R. – k. 166)

Ugodą pozasądową z 06.12.2005 r., zawartą przez pozwanego z reprezentującą małoletniego wówczas powoda jego matką, pozwany przyznał powodowi w związku ze szkodą powstałą w wyniku śmierci S. R. odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej kwotę 5.000 zł. Zgodnie z § 2 ugody poszkodowani oświadczyli, że wraz z wypłatą odszkodowania wszelkie swoje roszczenia odszkodowawcze z tytułu szkody z dnia 30.12.2004 r., zarówno obecne jak i mogące powstać w przyszłości, uznają za zaspokojone i nie będą z tego tytułu podnosić żadnych roszczeń w przyszłości. Matka małoletniego powoda nie dysponowała zezwoleniem sądu rodzinnego na zawarcie w imieniu powoda w/w ugody.

(dowód: akta szkody – k.140, bezsporne)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części.

W przedmiotowej sprawie poza sporem pozostawało, iż w następstwie wypadku komunikacyjnego z 30.12.2004 r. śmierć poniósł S. R. – ojciec powoda, a pojazd, którym poruszał się sprawca wypadku, był ubezpieczony w

zakresie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych u pozwanego ubezpieczyciela. Kwestią sporną pozostawało natomiast to, czy roszczenie powoda uległo przedawnieniu, czy zostało ono zaspokojone w całości ugodą z 06.12.2005 r., oraz czy śmierć ojca wpłynęła na życie powoda, powodując u niego krzywdę związaną ze stratą osoby najbliższej w rozmiarze uzasadniającym zadośćuczynienie w dochodzonej pozwem wysokości.

Ustalając stan faktyczny niniejszej sprawy, w tym relacje łączące powoda ze zmarłym ojcem, Sąd oparł się na wiarygodnych co do zasady zeznaniach świadków i powoda, uznając, iż zeznania wymienionych osób są konsekwentne i spójne, korespondują ze sobą oraz wzajemnie się uzupełniają.

Odnosząc się do podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczenia wskazać należy, iż zarzut ten nie zasługiwał na uwzględnienie. Okoliczności faktyczne wypadku komunikacyjnego, w którym śmierć poniósł ojciec powoda, nie były kwestionowane przez strony i niespornym jest, że kierujący pojazdem, w którym podróżował ojciec powoda, będąc w stanie upojenia alkoholowego i nie posiadając odpowiednich uprawnień do kierowania pojazdem, naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że prowadząc z nadmierną prędkością niesprawny technicznie pojazd na prostym odcinku drogi nie dostosował taktyki jazdy do warunków panujących na drodze i zjechał na pobocze, uderzając w drzewo. W tym stanie faktycznym nie budzi wątpliwości, iż sprawca wypadku swoim zachowaniem wypełnił znamiona przestępstwa z art. 177 § 2 kk w zw. z art. 178 § 1 kk, a zatem zgodnie z art. 442¹ § 2 kc termin przedawnienia w niniejszej sprawie wynosi 20 lat.

Przedmiotowe roszczenie powoda o zadośćuczynienie nie zostało również zaspokojone w jakiegokolwiek części ugodą zawartą przez strony 06.12.2005 r. Z treści tej ugody jednoznacznie wynika, iż jej przedmiotem było wyłącznie roszczenie odszkodowawcze powoda z tytułu znacznego pogorszenia się jego sytuacji życiowej, nie zaś krzywda powoda stanowiąca niemajątkowy rodzaj szkody. Wykładnia treści § 2 ugody pod kątem ewentualnego zrzeczenia się przez powoda wszelkich innych roszczeń wobec pozwanego w związku ze śmiercią ojca jest natomiast zbędna, albowiem zawierająca tą ugodę w imieniu małoletniego powoda matka nie dysponowała zezwoleniem sądu rodzinnego na dokonanie tej czynności, która przekraczała zwykły zarząd (art. 101 § 3 kro). Tym samym czynność ta była czynnością nieważną (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z 05.02.1999 r., III CKN 1202/98).

Podstawę odpowiedzialności pozwanego z tytułu roszczeń związanych z wypadkiem komunikacyjnym z 30.12.2004 r. stanowi art. 436 § 1 kc w zw. z art. 805 § 1 kc oraz art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (t.j. Dz. U. 2013.392 ze zm.).

Odnosząc się do podstawy prawnej żądania powoda, należy zauważyć, że z dniem 3 sierpnia 2008 r. zmieniony został przepis art. 446 kc przez dodanie § 4, zgodnie z którym sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego, którego śmierć nastąpiła wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Poprzednio obowiązujący stan prawny nie dawał wprawdzie tak bezpośredniej podstawy do przyznania członkom rodziny zmarłego zadośćuczynienia, jednak roszczenia takie mają oparcie w innych przepisach.

Sąd Najwyższy w uchwale z 22 października 2010 r., III CZP 76/10 (Biul. SN 2010, nr 10, s. 11, OSNC-ZD 2011, nr B, poz. 142), uznał, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 kc w związku z art. 24 § 1 kc zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. Sąd Najwyższy wskazał, że art. 446 § 4 kc znajduje zastosowanie wyłącznie do sytuacji, w której czyn niedozwolony popełniony został po dniu 3 sierpnia 2008 r. Przepis ten nie uchylił art. 448 kc, jego dodanie było natomiast wyrazem woli ustawodawcy zarówno potwierdzenia dopuszczalności dochodzenia zadośćuczynienia na gruncie obowiązujących przed jego wejściem w życie przepisów, jak i ograniczenie kręgu osób uprawnionych do zadośćuczynienia do najbliższych członków rodziny. Stanowisko to potwierdzone zostało w innych orzeczeniach Sądu Najwyższego, m. in. w uchwale z 13 lipca 2011r., III CZP 32/11, (OSNC 2012/1/10), w której stwierdzono, iż sąd może przyznać najbliższemu członkowi rodziny zmarłego zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie art. 448 kc w związku z art. 24 § 1 kc także wtedy, gdy śmierć nastąpiła przed dniem 3 sierpnia 2008 r. wskutek uszkodzenia

ciała lub wywołania rozstroju zdrowia. Podobny pogląd został wyrażony także w uchwale z 20 grudnia 2012 r., sygn. III CZP 93/12, w której Sąd Najwyższy wskazał, iż artykuł 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych - w brzmieniu sprzed 11 lutego 2012 r. - nie wyłączał z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 kc (Biul.SN 2012/12/11, Lex nr 1267081). Ugruntowana jest zatem linia orzecznicza przesądzająca istnienie odpowiedzialności odszkodowawczej ubezpieczyciela za szkodę, której następstwem jest śmierć poszkodowanych, powodującą jednocześnie naruszenie dóbr osobistych bliskich zmarłych, a w okolicznościach sprawy syna zmarłego.

Sąd Najwyższy w cyt. uchwale z 22 października 2010 r. wyjaśnił jednoznacznie, że więzi rodzinne mogą być uznane za dobro osobiste podlegające ochronie na gruncie art. 23 kc i 24 kc. Dobro to może być więc naruszone przez spowodowanie śmierci osoby najbliższej.

Zgodzić się trzeba z poglądem, że śmierć osoby najbliższej powoduje naruszenie dobra osobistego osoby związanej emocjonalnie ze zmarłym. Źródłem krzywdy jest w tym przypadku czyn niedozwolony, którego następstwem jest śmierć. Krzywdą wyrządzoną zmarłemu jest utrata życia, dla osób mu bliskich zaś jest to naruszenie dobra osobistego poprzez zerwanie więzi emocjonalnej, szczególnie bliskiej w relacjach rodzinnych. Nie każdą więź rodzinną niejako automatycznie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych, lecz jedynie taką, której zerwanie powoduje ból, cierpienie, rodzi poczucie krzywdy. Osoba dochodząca roszczenia na podstawie art. 448 kc powinna zatem wykazać istnienie tego rodzaju więzi, stanowiącej jej dobro osobiste podlegające ochronie.

W przedmiotowej sprawie ustalono, iż między powodem a jego zmarłym ojcem istniała pozytywna więź emocjonalna. Powód miał dobre relacje z ojcem, który zajmował się wszystkimi swoimi dziećmi, okazywał im zainteresowanie oraz spędzał z nimi czas. Z powyższego zatem wynika, iż między powodem a jego zmarłym ojcem istniała prawidłowa więź rodzinna łącząca dziecko z rodzicem.

Na rozmiar krzywdy podlegającej naprawieniu poprzez zadośćuczynienie mają wpływ przede wszystkim: wstrząs psychiczny i cierpienia moralne wywołane śmiercią osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki po jej śmierci, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, rola w rodzinie pełniona przez osobę zmarłą, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem śmierci osoby bliskiej, stopień w jakim pokrzywdzony będzie umiał odnaleźć się w nowej rzeczywistości i zdolność do jej zaakceptowania, wiek zarówno zmarłego, jak i pokrzywdzonego (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 18 marca 2015 r., V ACa 832/14, LEX 1679901). Przyznane zadośćuczynienie ma wyrównywać cierpienia spowodowane przedwczesną utratą członka rodziny, skutkującą naruszeniem chronionej prawem więzi rodzinnej i prawa do życia w rodzinie jako dobra osobistego (tak m. in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 24 listopada 2014 r., VI ACa 132/14, LEX 1663087).

Bez wątplenia śmierć ojca była dla powoda zdarzeniem traumatycznym, które przeżył w sposób odpowiedni do wieku i konstrukcji swojej osobowości. Na skutek wypadku z 30.12.2004 r. przedwcześnie i bezpowrotnie utracił bliską mu osobę. Bezpośrednio po śmierci ojca powód zażywał leki uspokajające, nie był zdolny uczęszczać do szkoły, przez ok. roku odczuwał żalobę.

Z drugiej jednak strony, należy mieć na uwadze, że od śmierci ojca powoda minęło już niemal 13 lat, a zdarzenie to nie spowodowało trwałych, negatywnych konsekwencji w rozwoju psychofizycznym powoda. Odnośnie roli, jaką ojciec pełnił w życiu powoda, podkreślić trzeba, iż powód nie ma wielu wspomnień związanych z osobą ojca, które sprowadzają się do wspólnego odrabiania lekcji oraz wyjazdów na biwak i nad jezioro. Powód nigdy nie leczył się psychiatrycznie, prawidłowo funkcjonuje w społeczeństwie, utrzymuje bliskie relacje z pozostałymi członkami rodziny, założył własną rodzinę i pracuje zarobkowo.

Powód domagał się zadośćuczynienia w wysokości 50.000 zł, jednak żądana kwota uwzględniała 50% przyczynienia się zmarłego. Pełne roszczenie opiewałoby więc na 100.000 zł.

Mając na względzie wszystkie wyżej wskazane okoliczności, w tym kompensacyjny charakter zadośćuczynienia i zasadę jego umiarkowanej wysokości, Sąd uznał, że odpowiednią kwotą zadośćuczynienia dla powoda w realiach niniejszej sprawy byłaby kwota 80.000 zł. W ocenie Sądu, powyższa kwota winna zrekompensować powodowi odczuwany ból i cierpienie po stracie osoby najbliższej, a przez to stanowiłaby odpowiednią kwotę zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego w postaci więzi rodzinnej i prawa do życia w rodzinie, spełniając w całym zakresie swoją funkcję kompensacyjną.

W pozostałym zakresie roszczenie o zadośćuczynienie należało uznać za niezasadne. Mając na uwadze całokształt zgromadzonych w sprawie dowodów, Sąd doszedł do przekonania, iż żądana kwota zadośćuczynienia, ponad wyżej wskazaną, byłaby zbyt wygórowana i nadmierne, a więc nieodpowiednia, w stosunku do realnie odczuwanego przez powoda bólu i cierpienia po stracie osoby najbliższej. Kwota ta byłaby nie tylko zawyżona, ale również nie odpowiadałaby rozsądnym granicom przy uwzględnieniu aktualnych warunków i przeciętnej stopy życiowej społeczeństwa, co oznacza, że stanowiłaby w istocie źródło nienależnego wzbogacenia strony powodowej.

Odnosząc się do kwestii przyczynienia się poszkodowanego S. R. do skutków wypadku, Sąd podzielił stanowisko strony powodowej, iż stopień przyczynienia się zmarłego należy określić na 50%, albowiem zmarły ojciec powoda podróżował z kierowcą, który znajdował się w stanie nietrzeźwości. Pozwany stopień przyczynienia poszkodowanego określał na podobnym poziomie, zatem jedynie na marginesie należy nadmienić, iż poszkodowany ojciec powoda był tylko pasażerem pojazdu, a zatem brak jest przesłanek do ustalenia jego odpowiedzialności za skutki wypadku na poziomie wyższym, niż w przypadku kierowcy.

Wskazać trzeba, iż powód nigdy nie leczył się psychiatrycznie, nie zgłaszał też jakichkolwiek następstw zdarzenia w zakresie swego zdrowia psychicznego. Z tego względu prowadzenie postępowania dowodowego na tą okoliczność poprzez dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychiatry było zbędne i prowadziłyby do przedłużenia postępowania.

Z uwagi na powyższe, mając na uwadze 50% przyczynienia się zmarłego S. R. do skutków wypadku z 30.12.2004 r., na rzecz powoda zasądzono kwotę 40.000 zł.

O odsetkach Sąd orzekł w oparciu o przepisy art. 481 § 2 kc oraz art. 817 § 1 kc i zasądził je w wysokości wskazanej w pozwie poczynając od dnia 07.10.2016 r. do dnia zapłaty. Zgodnie z art. 817 § 1 kc ubezpieczyciel obowiązany jest spełnić świadczenie w terminie trzydziestu dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku. Strona powodowa nie wykazała, w jakim dniu pozwany otrzymał wezwanie do zapłaty wraz ze skonkretyzowanym roszczeniem powoda w przedmiocie zadośćuczynienia, w oparciu o przedstawiony materiał dowodowy należało zatem przyjąć, że najwcześniejszą datą, w której pozwany bezsprzecznie dowiedział o tym, był dzień 06.09.2016 r. (k.8). Wobec tego należało uznać, że trzydziestodniowy termin do spełnienia świadczenia upłynął z dniem 06.10.2016 r.

W punkcie II wyroku Sąd oddalił powództwo w pozostałym zakresie, jako bezzasadne. Mając na uwadze całokształt okoliczności sprawy należało uznać, iż żądana kwota zadośćuczynienia, ponad zasądzoną w punkcie I wyroku, byłaby zbyt wygórowana i nieodpowiednia w stosunku do realnie doznanej przez powoda krzywdy. Oddalenie powództwa obejmuje również roszczenie odsetkowe ponad zakres, w jakim zostało ono uwzględnione w pkt I.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 kpc, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy, mając na uwadze, iż powód wygrał w 80%. Powód poniósł usprawiedliwione koszty procesu w wysokości 6.117 zł (opłata od pozwu – 2.500 zł, koszty zastępstwa procesowego – 3.600 zł, opłata od pełnomocnictwa – 17 zł), z kolei pozwany w wysokości 3.617 zł (koszty zastępstwa procesowego; opłata od pełnomocnictwa), wobec czego orzeczono jak w pkt III.